

5. Безталанна О. Водночас у двох човнах // Радянська освіта. – 1987. – 23 січня.
6. Івашченко Ю. Самоврядування і педагогіка змін // Вільне життя. – 1987. – 7 березня.
7. І. Кобиліанський. Виховай... довіря // Молодь України. – 1987. – 10 січня.
8. Нижник В. Шлях до студентського самоврядування: Як готується спеціаліст? // Радянське Поділля. – 1987. – 28 січня.
9. Руткевич М. Н. Соціологія образования і молодёжи: Избранное (1965–2002) / М. Н. Руткевич. – М.: Гардарики, 2002. – 543 с.
10. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф.166. – Оп.18. – Спр.10.
11. Там само. – Ф.4621. – Оп.13. – Спр.8315.
12. Об организации выполнения в Украинской ССР постановления ЦК КПСС и Совета Министров СССР от 13.03.1987 г. №326 «О повышении роли вузовской науки в ускорении научно-технического прогресса, улучшении качества подготовки специалистов». Постановление ЦК Компартии Украины и Совета Министров Украинской ССР от 29.04.1987 г. №150. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/150-87-p>.
13. Болотских Н. Кому учить студентов? // Красное знамя. – 1987. – 22 марта.
14. Коноваленко О. Демократія і демагогія: Як обирали ректора в Одеському політехнічному інституті // Радянська освіта. – 1987. – 26 травня.
15. Кравченко О. Чи потрібен цільовий прийом? // Радянська освіта. – 1989. – 18 серпня.
16. Резолюція Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти // Радянська освіта. – 1989. – 3 січня.
17. Січкаренко Г. Г. Историчний досвід перебудови вищої освіти в Україні (1985–2005 рр.) / Г. Г. Січкаренко. – Ніжин: Вид. Лисенко М. М., 2014. – 360 с.

References

1. Sydoruk O. Reforma vyshchoi shkoly: dumky studentiv i rektoriv. Informatsiino-analitychnyi vypusk. Serpen, 2015. – 24 s. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.dif.org.ua/modules/pages/files/1441035903_3659.pdf
2. Poliakov M. V., Savchuk V. S. Klyasychnyi universytet: evoliutsiia, suchasnyi stan, perspektyvy. – K.: Heneza, 2004. – 416 s.; Kurylo V. M., Shepotko V. P. Osvita Ukrainy i naukovo-tekhnychnyi ta sotsialnyi prohres: istoriia, dosvid, uroky. – K.: Demiurh, 2006. – 432 s.
3. Alekseiiev Iu. M. Ukraina: osvita i derzhava (1987–1997 rr.). – K.: Ekspres-ob'ava, 1998. – 110 s.; Raroh Iu. V. Derzhavna polityka u haluzi vuzivskoi nauky v Ukraini u 80–kh – poch. 90–kh rokiv: dys... kand. ist. nauk: 07.00.01. – Kh., 1994. – 233 s.; Cherevychnyi H. S. Rozvytok vyshchoi osvity v Ukraini u druhii polovyni 1980–kh rokiv: dys... kand. ist. nauk: 07.00.01. – K., 1997. – 182 s.
4. Osnovnye napravleniia perestrojki vysshhego i srednego spetsial'nogo obrazovaniia v strane. Postanovlenie CK KPSS i Soveta Ministrov SSSR // Pravda. – 1987. – 21 marta.
5. Beztalanna O. Vодночас u dvokh chovnakh // Radianska osvita. – 1987. – 23 sichnia.
6. Ivashchenko Iu. Samovriadiuvannia i pedahohika zmin // Vilne zhyttia. – 1987. – 7 bereznia.
7. I. Kobylanskiy. Vykhovai... doviria // Molod Ukrainy. – 1987. – 10 sichnia.
8. Nyzhnyk V. Shliakh do studentskoho samovriadiuvannia: Yak hotuietsia spetsialist? // Radianske Podillia. – 1987. – 28 sichnia.
9. Rutkevich M. N. Sociologija obrazovaniia i molodjzhi: Izbrannoie (1965–2002) / M. N. Rutkevich. – M.: Gardariki, 2002. – 543 s.
10. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady ta upravlinnia Ukrainy. – F.166. – Op.18. – Spr.10.
11. Tam samo. – F.4621. – Op.13. – Spr.8315.
12. Ob organizacii vypolneniia v Ukrainskoj SSR postanovleniia CK KPSS i Soveta Ministrov SSSR ot 13.03.1987 g. №326 «O povyshenii roli vuzovskoj nauki v uskorenii naučno-tehnicheskogo progressa, uluchshenii kachestva podgotovki spetsialistov». Postanovlenie CK Kompartii Ukrainy i Soveta Ministrov Ukrainskoj SSR ot 29.04.1987 g. №150. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/150-87-p>.
13. Bolotskih N. Kому učit' studentov? // Krasnoe znamja. – 1987. – 22 marta.
14. Konovalenko O. Demokratiiia i demahohiia: Yak obyraly rektora v Odeskomu politekhnichnomu instytuti // Radianska osvita. – 1987. – 26 travnia.

15. Kravchenko O. Chy potriben tsilovyi priiom? // Radianska osvita. – 1989. – 18 serpnia.

16. Rezoliutsiia Vsesoiuznogo z'izdu pratsivnykiv narodnoi osvity // Radianska osvita. – 1989. – 3 sichnia.

17. Sichkarenko H. H. Istorychnyi dosvit perebudovy vyshchoi osvity v Ukraini (1985–2005 rr.) / H. H. Sichkarenko. – Nizhyn: Vyd. Lysenko M. M., 2014. – 360 s.

Sichkarenko G. G., doctor of historical sciences, associate professor, professor Department of English Philology and Philosophy of Language, Kyiv National Linguistic University (Ukraine, Kyiv), ggs_@ukr.net

Reform of higher education 1987: lessons for Ukraine

The program bases of the reorganisation of higher education in Ukraine through the prism of modern educational reform are analyzed. Recessionary processes in high school in the 1980th years and the main ways of its modernization on the part of the government bodies and the attitude of the educationalists to these processes are covered on the basis of archival documents, legal framework and press news. The relevancy of using of historical experience of reforming of higher education before gaining of the Independence of Ukraine for better comprehension of modern educational processes is realized.

Keywords: higher school, higher education, high educational institution, restructuring of higher education, reform of higher education.

Сичкаренко Г. Г., доктор исторических наук, доцент, профессор кафедры английской филологии и философии языка, Киевский национальный лингвистический университет (Украина, Киев), ggs_@ukr.net

Реформа высшего образования 1987 г.: уроки для Украины

Анализируются программные принципы перестройки высшего образования в Украине (1987 г.) через призму образовательной реформы сегодня. На базе рассмотрения архивных документов, законодательной базы, материалов прессы освещаются кризисные процессы в высшей школе в середине 1980-х гг., а также ключевые направления ее модернизации со стороны государственных органов и отношение к этим процессам педагогов. Выясняется актуальность использования исторического опыта реформирования высшего образования в канун обретения Украиной независимости для лучшего понимания современных образовательных процессов.

Ключевые слова: высшая школа, высшее образование, высшие учебные заведения, перестройка высшего образования, реформа высшего образования.

* * *

УДК 792(930.85)

Срібна М. А., кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник відділу «Історія незалежної України», Національний музей історії України (Україна, Київ), homylya@ukr.net

ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕАТРУ РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КІНЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

На основі фондової колекції Національного музею історії України проаналізовано творчі здобутки Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки в кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Охарактеризовано законодавчу базу та нові тенденції розвитку театральної справи в сучасній Україні.

Ключові слова: театральне мистецтво, художній керівник, контрактна система, театральний критик, театр Сент Джеймс, вистава, акторська гра, учасники АТО.

У сучасних складних політичних й економічних умовах незалежної України одним із першочергових завдань є вироблення теоретично обґрунтованих та чітких орієнтирів державного та національно-культурного будівництва. У зв'язку з цим актуальним є наукове осмислення процесів, які відбувалися впродовж останніх 25 років у державній політиці України в сфері театрального мистецтва.

У 2016 р. Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки святкує своє 90 річчя, бо саме з 1926 р. офіційно веде біографію творчий колектив. Тому у зв'язку з ювілеєм хочеться простежити основні

досягнення театру за період незалежності України, його акторський склад, режисерську роботу та подальші перспективи розвитку у зв'язку з проведенням реформи в театральній сфері.

Актуальність дослідження зумовлена й тим, що на сьогодні, існує доволі мало спеціальних праць, у яких узагальнювалася б історія державної політики в театральній галузі за період незалежності та діяльність окремих театрів України.

Мета дослідження полягає у тому, щоб на основі фондової колекції Національного музею історії України, вітчизняних та зарубіжних періодичних видань, законів України в сфері культури, висвітлити діяльність та досягнення Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки в кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

Варто зазначити, що у сучасній історіографічній період з'явилося декілька дисертаційних робіт: Г. Дутчак [1], Я. Биструшкін [2], П. Чуприна [3], Ю. Сагіна [4], де дослідники розкривають політику держави відносно театального мистецтва України тільки на початковому етапі незалежності нашої держави. Проте, доволі мало робіт, які б торкалися діяльності театрів на поч. ХХІ ст. Зокрема, в дисертаційній роботі Г. Дутчак з'ясувала, що в кін. 1980–х – на поч. 1990–х рр. у зв'язку із змінами суспільно–політичної ситуації в Україні режисери різних театрів починають дедалі частіше звертатися до постановок національної драматургії як дореволюційної, класичної, так і створеної за радянські часи. Розширення самостійності театральних колективів, ліквідація жорсткої ідеологічної опіки КІПС диктували необхідність пошуку та впровадження нових форм організації художнього життя, трансформації традиційних управлінських структур. А із проголошенням державної незалежності України розпочався перехід від централізованих директивних форм управління культурою до цільового фінансування, підтримки суспільно важливих програм, окремих новаторських пошуків, діяльності академічних театрів і колективів, які мають відігравати вирішальну роль у розвитку національного театального мистецтва. Інший дослідник Я. Биструшкін у своїй дисертаційній роботі особливу увагу приділив реформуванню системи управління міськими театрами, питанню підвищення ефективності подальших шляхів взаємодії керівних органів культури міста з театральними колективами.

Дослідниця Ю. Сагіна розглянула сучасні взаємовідносини світового театру та глядача, соціокультурні особливості формування та перспективи розвитку даної системи в Україні. П. Чуприна прийшов до висновків, що сучасне музично–театральне мистецтво є одним з найголовніших векторних напрямків і невід'ємною складовою у процесі розвитку й утвердження національної культури незалежної України.

Дане дослідження в основному спирається на документи (Закони України «Про культуру» [5], «Про театри і театральну справу» [6], річних звітів Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки, вітчизняну та англійську періодику, які містять безліч цікавих фактів про гастрольну діяльність театру, інтерв'ю акторів, режисерів, огляд різних вистав, та матеріалів з фондової колекції Національного музею історії України [7].

Одним з напрямків діяльності театру є розробка та реалізація різноманітних творчих театральних проєктів в галузі міжнародного співробітництва та

цільових державних програм за фінансової підтримки з боку державного бюджету. Театр виконує свої уставні завдання щодо створення та показу театральних вистав, високохудожніх творів сценічної майстерності та працює на перспективу для оновлення своєї репертуарної афіші. При театрі існує експозиція, яка присвячена його історії [8].

З 1994 р. художнім керівником театру є М. Резнікович. За весь цей час він декілька разів переобирався на дану посаду, пояснюючи це трьома причинами: «По–перше, цей театр особливий, він має магічну силу для людей, котрі в ньому починали. Вабить до себе. По–друге, я, можливо, і не вчинив би так, якби не мої учні. Я прийшов сюди зі своїми акторами й двома талановитими, на мій погляд, режисерами: Л. Остропольським та Д. Барковською. Таким чином, вони отримали можливість «висловитись». І нарешті – мене бентежить, а то й дратує якесь дивне нехтування законами психологічного театру, яке я бачу в Києві. Багато підрбок, спекуляції, піни... Моє повернення – це спроба повернути місту психологічний театр».

Для режисера сьогодні головна якість театру полягає в постійному русі «театр має перебувати в русі, і я б не хотів, щоб він уповільнювався. Потрібно, аби актори відчували постійну потребу в удосконаленні своїх професійних навичок» [9].

Вистави театру йдуть паралельно на декількох обладнаних сценах: «Основна сцена» – 750 місць, «Театр партеру» основної сцени – 417 місць, «Нова сцена» – 136 місць, «Сцени під дахом» – 65 місць [10].

Щосезону Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки випускає від 2 до 5 прем'єрних вистав, максимально творчо та продуктивно завантажуючи основний склад трупи театру, одночасно залучаючи перспективних молодих акторів зі складу професійної студії молодих акторів, яка існує при театрі, та надаючи їм можливість показати свій акторський талант [10].

Зокрема, у 2014 р. театр презентував п'ять прем'єрних вистав: трагедія У. Шекспіра «Джюльєтта і Ромео» режисер–постановник К. Кашліков; моновистава «Клавдія Шульженко. Старовинний вальс» режисер О. Гаврилюк; комедія Д. Псафаса «Потрібен брехун!» режисер–постановник О. Нікітін; комедія Н. Птушкіної «Ненормальна» режисер Д. Морозов; лірична драма Л. Зоріна «Варшавська мелодія» режисер О. Гаврилюк [10].

Творча діяльність театру спрямована на створення різноманітності у репертуарній афіші шляхом випуску нових прем'єрних вистав. Кожний рік зростає кількість вистав, що презентуються на сценічних майданчиках. У 2014 р. було зіграно 591 виставу, а у 2012–2013 рр. було 575. Кількість глядачів, що відвідали вистави театру у 2012 р. складала 187,8 тис. чол., у 2013 р. – 187,9 тис. чол., у 2014 р. – 177,5 тис. чол. [10].

Доходи від діяльності театру у 2014 р. склали 16 030 тис. грн., а у 2013 р. – 17 277,8 тис. грн. [10].

Від творчої діяльності за 9 місяців 2015 р. театром отримано доходів в сумі 14 396,0 тис. грн., зіграно 454 вистав, обслуговано 134,4 тис. глядачів [11].

У 1990–ті рр. почалася активна інтеграція театру в європейський культурний простір. Він успішно налагодив зв'язки з різноманітними культурними центрами близького та далекого зарубіжжя. Зокрема, з 2004 р. театр активно співпрацює з Мюнхенським театральним інститутом.

Протягом останніх років колектив театру успішно представляє своє мистецтво за межами України. Його гастролі відбувались в Німеччині, Польщі, Австрії, Ізраїлі тощо. З 9–18 вересня 2015 р. проходили виступи в театрі «Сент–Джеймс» (м. Лондон), в рамках великого проекту «Сучасна українська культура» [12; 13; 14; 15; 16].

Зарубіжні театральні критики після перегляду українських вистав писали позитивні відгуки про акторську гру, режисерську роботу та оригінальну постановку. Зокрема, про виставу «Нахлібник» (за твором І. Тургенева) англійський критик Бріан Пенн писав: «Чесно кажучи, не очікував, що п'єса настільки сподобається мені. Вистава йшла повністю російською, тому необхідні були навушники, а перспектива прослуховування двогодинного перекладу п'єси, що була написана у 1848 р., не наповнювала мене ентузіазмом. Однак, вистава – це глибока, виражена розповідь про те, як таємниці можуть спантеличити та поламати життя. Гра акторів була чудовою протягом усієї вистави і було очевидно, що усі актори на особистісному рівні дуже добре володіють матеріалом. Впевнене режисура та чарівні оригінальні костюми чудово передавали час. Як людина, що не володіє російською я дуже оцінив емоції, що передавалися зі сцени виконавцями» [17].

А театральний критик Майкл Білінгтон писав: «Беручи до уваги похмурість новин, які надходять з України, знайомство з коротким сезоном сучасної української культури у лондонському театрі «Сент Джеймс» було приємною несподіванкою. У програмі сезону представлені фільми, виставка фотографій, але у центрі уваги опинилися чотири п'єси з репертуару Київського національного академічного театру імені Лесі Українки.

Я радий, що мав нагороду побачити виставу Михайла Резніковича та здорову прагматичність, яку часто можна спостерігати в слов'янських театрах» [18].

Багато дискусій в театральних колах викликав законопроект «Про театри і театральну справу» (2669–д від 17.09.2015) [19], який передбачає запровадження контрактної форми роботи в галузі культури та конкурсної процедури призначення керівника державного чи комунального закладу культури. В проекті Закону «Про театральну справу», зазначено, що перебування керівника театрального закладу не може перевищувати двох строків. Тому театральна спільнота занепокоєна тим, що дані зміни можуть зруйнувати традицію перебування довгий час одного художнього керівника на своїй посаді. Проте, як показує історія саме завдяки довготривалому керівництву талановитих художніх керівників сьогодні українське театральне мистецтво знаходиться на високому рівні. Так, наприклад, з 1920–1964 рр. театр імені Івана Франка очолював Г. Юра, який виховав команду талановитих акторів, серед яких А. Буча, Ю. Шумський, А. Гашинський, О. Кусенко, Н. Ужвій тощо. А з 1964–2001 рр. художнім керівником театру був С. Данченко, який на сцені театру здійснив постановку 28 вистав та виховав театральних зірок сьогодення (Б. Бенюк, А. Хостікоєв) [20; 21].

Майже 20 років театром російської драми імені Лесі Українки керував К. Хохлов. Він поставив низку блискучих вистав (зокрема «Камінний господар» Лесі Українки) та виплекав зіркову трупку: М. Романов, Ю. Лавров, В. Халатов, М. Білоусов [22].

В театрі Лесі Українки вже ефективно працює контрактна система, яка також передбачена в новому

законопроекті. Проте, уряд має врахувати всі особливості системи та надати соціальні гарантії театральним працівникам. На сьогоднішній день заробітна платня акторів не дає можливості зробити заощадження, що дозволили б звільненій людині деякий час протриматися.

Працівники театру не залишилися осторонь подій, які відбувалися у державі. Вперше питання щодо допомоги пораненим та постраждалим у зоні АТО постало на перших зборах колективу театру – на початку театального сезону 2014 р. Пропозицію художнього керівника театру – зіграти першу ж виставу на користь постраждалих – актори, режисери, робітники всіх служб підтримали одногосно. Всі кошти, які було зібрано 12 вересня від показу вистави «У полоні пристрастей» («Камінний господар») Лесі Українки, було перераховано на рахунок Центрального шпиталю Міністерства оборони України. Незважаючи на скрутну економічну та політичну ситуацію в країні, театр спромігся заробити кошти для адресної допомоги, а саме: 45000 грн. було передано на користь родин загиблих бійців зони АТО, 33000 грн. було направлено для закупівлі плечових імплантатів. Ще 40500 грн., які театр отримав як збір від продажу квитків на виставу «Джюльєтта і Ромео» (10 грудня 2014 р.), було перераховано на користь Центрального шпиталю Міністерства оборони України [10].

Паралельно з цією діяльністю, яку проводило керівництво театру, було зібрано силами співробітників театру необхідні матеріали, а саме: джгути, антибіотики, кровоспинні препарати. Співробітниками театру в рамках акції «Зігрій бійця АТО», яка проводиться волонтерами всієї України, було зібрано та відправлено комплекти теплої одягу для наших солдатів. Керівництво театру прийняло рішення щодо надання можливості безкоштовного відвідування вистав бійцям – учасникам АТО. У грудні 2014 р. та січні 2015 р. щоденно 50 квитків було зарезервовано для бійців–учасників АТО, які мали змогу безкоштовно відвідати вистави театру [10].

Таким чином, в кін. ХХ – поч. ХХІ ст. Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки є значним осередком вітчизняної культури, який має великий творчий потенціал та є одним із центрів духовного життя нашої держави. Він не цурається мужніх рішень та експериментів у царині режисури, акторського та сценічного мистецтва, залишаючись водночас вірним принципам школи Станіславського. Попри великі економічні та політичні труднощі, театр користується великою популярністю у вітчизняної та зарубіжної публіки. Творчий колектив активно долучається до волонтерських програм допомоги бійцям АТО та родинам загиблих воїнів. Провідні артисти театру з концертною програмою виступають в багатьох шпиталях з метою моральної підтримки поранених бійців зони АТО. Внесок Національного академічного театру російської драми імені Лесі Українки у збереженні та популяризації української культури являє собою професійний вклад, завдяки якому забезпечується виховання сучасних та майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Дутчак Г. О. Державна політика в Україні у галузі театального мистецтва (1917–2000 рр.): Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Г. О. Дутчак; Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2004. – 20 с.

2. Биструшкін Я. О. Діяльність київських театральних установ в контексті соціокультурних змін 80–90-х років ХХ ст.: Автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 26.00.01 / Я. О. Биструшкін; Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – К., 2009. – 19 с.

3. Чуприна П. Я. Творча діяльність Національного академічного театру опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка в контексті розвитку української художньої культури (1991–2001): Автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 17.00.01 / П. Я. Чуприна; Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. – К., 2005. – 20 с.

4. Сагіна Ю. В. Культурологічні аспекти взаємовідносин сучасного театру та глядача: на матеріалі одеських театрів: Автореф. дис... канд. мистецтвознав.: 26.00.01 / Ю. В. Сагіна; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2009. – 20 с.

5. Закон України «Про культуру» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011 – №24. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>

6. Закон України «Про театри і театральну справу» [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005 – №26. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2605-15>

7. Національний музей історії України (далі – НМІУ). – Колекційний опис №275. Київський державний орден Трудового Червоного Прапора академічний російський драматичний театр імені Лесі Українки. – 1981 р.

8. Там само. – Колекційний опис №795. Сучасне українське театральне мистецтво (Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки). – 2010 р.

9. Зінов'єва Н. Михайло Резникович: «Поговоримо про химерність кохання...» // Український театр. – 1996. – №5. – С. 8.

10. Річна інформація щодо діяльності ДП «Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки» за 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusdram.com.ua

11. Інформація щодо діяльності ДП «Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки» за 9 місяців 2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusdram.com.ua

12. Vera Liber. Don Juan (The Stone Host) // British Theatre Guide [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://www.britishtheatreinfo.com/reviews/don-juan-the-st-james-theatre-12055>

13. Kate Beswick. «Ward of The Manor St. Lames Theatre Festival of Ukrainian Culture» // London Theatre [Електронний ресурс]. – 13.09.2015. – Режим доступу: <https://www.londontheatre1.com/news/114900/ward-of-the-manor-st-james-theatre-festival-of-ukrainian-culture/>

14. Vera Liber. My Mocking Happiness // British Theatre Guide [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://www.britishtheatreinfo.com/reviews/my-mocking-happ-st-james-theatre-12028>

15. Vera Liber. Life's little nothings // British Theatre Guide [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://www.britishtheatreinfo.com/reviews/lifes-little-st-james-theatre-12040>

16. Maryam Philpott. «Тайнственная и мощная. Захватывающая актерская игра. Постановка, которую невозможно забыть», – британская критика оценила спектакль Театра имени Лесі Українки // The Public Reviews [Електронний ресурс]. – 10 вересня 2015 р. – Режим доступу: www.rusdram.com.ua

17. Brian Penn. Ward of the Manor, St. James Theatre // Everything theatre [Електронний ресурс]. – 10 вересня 2015 р. – Режим доступу: <http://everything-theatre.co.uk/2015/09/ward-of-the-manor-st-james-theatre-review.html>

18. Майкл Білінгтон. «Зрада, горілка та душевна негода: оповідання Чехова несподівано переноситься на театральну сцену» // The Guardian [Електронний ресурс]. – 15 вересня 2015 р. – Режим доступу: www.rusdram.com.ua

19. Законопроект «Про театри і театральну справу» (2669-д від 17.09.2015) http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2256PV.html

20. НМІУ. – Колекційний опис №780. Сучасне українське театральне мистецтво (Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка). – 2009 р.

21. Там само. – Колекційний опис №808. Українське театральне мистецтво кін. ХХ ст. – поч. ХХІ ст. (Театральна компанія Бенюк і Хостікоєв). – 2015 р.

22. Авдєвський, Вантух и Резникович. Новый закон о театрах приведет к катастрофическому разрушению театральной деятельности в Украине [Електронний ресурс]. – 2015 р. – Режим доступу: www.rusdram.com.ua

References

1. Dutchak G. O. Derzhavna polityka v Ukraini u galuzi teatral'nogo mystectva (1917–2000 rr.): Avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / G. O. Dutchak; Cherkas'kyj nacional'nyj un-t im. Bogdana Hmel'nyc'kogo. – Cherkasy, 2004. – 20 s.

2. Bystrushkin Ja. O. Dijal'nist' kyi'vs'kyh teatral'nyh ustanov v konteksti sociokul'turnyh zmin 80–90-h rokov XX st.: Avtoref. dys... kand. mystectvoznav.: 26.00.01 / Ja. O. Bystrushkin; Derzh. akad. ker. kadriv kul'tury i mystectv. – K., 2009. – 19 s.

3. Chupryna P. Ja. Tvorch dijal'nist' Nacional'nogo akademichnogo teatru opery ta baletu Ukrainy im. T. G. Shevchenka v konteksti rozvytku ukrai'ns'koi' hudozhn'oi' kul'tury (1991–2001): Avtoref. dys... kand. mystectvoznav.: 17.00.01 / P. Ja. Chupryna; Derzh. akad. keriv. kadriv kul'tury i mystectv. – K., 2005. – 20 s.

4. Sagina Ju. V. Kul'turologichni aspekty vzajemvidnosyn suchasnogo teatru ta gjadacha: na materialii odes'kyh teatriv: Avtoref. dys... kand. mystectvoznav.: 26.00.01 / Ju. V. Sagina; Hark. derzh. akad. kul'tury. – H., 2009. – 20 s.

5. Zakon Ukrainy «Pro kul'turu» [Elektronnyj resurs] // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy (VVR). – 2011 – №24. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>

6. Zakon Ukrainy «Pro teatry i teatral'nu spravu» [Elektronnyj resurs] // Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy (VVR). – 2005 – №26. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2605-15>

7. Nacional'nyj muzej istorii' Ukrainy (dali – NMIU). – Kolekciynij opys №275. Kyi'vs'kyj derzhavnyj ordena Trudovogo Chervonogo Prapora akademichnyj rosijs'kyj dramatychnyj teatr imeni Lesi Ukrainky. – 1981 r.

8. Tam samo. – Kolekciynij opys №795. Suchasne ukrai'ns'ke teatral'ne mystectvo (Nacional'nyj akademichnyj teatr rosijs'koi' dramy imeni Lesi Ukrainky). – 2010 r.

9. Zinov'jeva N. Myhajlo Rjeznykovych: «Pogovorimo pro hymernist' kohannja...» // Ukrain's'kyj teatr. – 1996. – №5. – S. 8.

10. Richna informacija shhodo dijal'nosti DP «Nacional'nyj akademichnyj teatr rosijs'koi' dramy im. Lesi Ukrainky» za 2014 rik. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.rusdram.com.ua

11. Informacija shhodo dijal'nosti DP «Nacional'nyj akademichnyj teatr rosijs'koi' dramy im. Lesi Ukrainky» za 9 misjaciiv 2015 roku. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: www.rusdram.com.ua

12. Vera Liber. Don Juan (The Stone Host) // British Theatre Guide [Elektronnyj resurs]. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.britishtheatreinfo.com/reviews/don-juan-the-st-james-theatre-12055>

13. Kate Beswick. «Ward of The Manor St. Lames Theatre Festival of Ukrainian Culture» // London Theatre [Elektronnyj resurs]. – 13.09.2015. – Rezhym dostupu: <https://www.londontheatre1.com/news/114900/ward-of-the-manor-st-james-theatre-festival-of-ukrainian-culture/>

14. Vera Liber. My Mocking Happiness // British Theatre Guide [Elektronnyj resurs]. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.britishtheatreinfo.com/reviews/my-mocking-happ-st-james-theatre-12028>

15. Vera Liber. Life's little nothings // British Theatre Guide [Elektronnyj resurs]. – 2015. – Rezhym dostupu: <http://www.britishtheatreinfo.com/reviews/lifes-little-st-james-theatre-12040>

16. Maryam Philpott. «Tainstvennaja i moshhnaja. Zahvatyvajushhaja akterskaja igra. Postanovka, kotoruju nevozmozhno zabyt'», – britanskaja kritika ocenila spektakl' Teatra imeni Lesi Ukrainki // The Public Reviews [Elektronnyj resurs]. – 10 veresnja 2015 r. – Rezhym dostupu: www.rusdram.com.ua

17. Brian Penn. Ward of the Manor, St. James Theatre // Everything theatre [Elektronnyj resurs]. – 10 veresnja 2015 r. – Rezhym dostupu: <http://everything-theatre.co.uk/2015/09/ward-of-the-manor-st-james-theatre-review.html>

18. Majkl Bilington. «Zrada, gorilka ta dushevna negoda: opovidannja Chehova nespodivano perenosyt'sja na teatral'nu scenu» // The Guardian [Elektronnyj resurs]. – 15 veresnja 2015 r. – Rezhym dostupu: www.rusdram.com.ua

19. Zakonoproekt «Pro teatry i teatral'nu spravu» (2669-d vid 17.09.2015) http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2256PV.html

20. NMIU. – Kolekciynij opys №780. Suchasne ukrai'ns'ke teatral'ne mystectvo (Nacional'nyj akademichnyj dramatychnyj teatr imeni Ivana Franka). – 2009 r.

21. Tam samo. – Kolekciynij opys №808. Ukrain's'ke teatral'ne mystectvo kin. XX st. – poch. XXI st. (Teatral'na kompanija Benjuk i Hostikojev). – 2015 r.

22. Avdievskij, Vantuh i Reznikovich: Novyj zakon o teatrah privedet k katastroficheskomu razrusheniju teatral'noj dejatel'nosti v Ukraine [Elektronnyj resurs]. – 2015 r. – Rezhym dostupu: www.rusdram.com.ua

Sribnaya M. A., Ph.D., senior researcher at the Department «History of independent Ukraine», National Museum of History of Ukraine (Ukraine, Kyiv), homulya@ukr.net

Achievements and Prospects of the National Academic Theatre of Russian Drama named after Lesya Ukrainka in the context XX – beg. XXI century

Based on the stock collections of the National Museum of Ukrainian history analyzes the creative achievements of the National Academic Theatre of Russian Drama Lesya Ukrainka in the XX – XXI century. Characterized the legal framework and new trends in modern theatrical business in Ukraine.

Keywords: theater, artistic director, contract system, theater critic, St. James Theater London, performance, actor game, participants ATO.

Срибна М. А., кандидат исторических наук, ведущий научный сотрудник отдела «История независимой Украины», Национальный музей истории Украины (Украина, Киев), homulya@ukr.net

Достижения и перспективы Национального академического театра русской драмы имени Леси Украинской в конце XX – начале XXI в.

На основе фондовой коллекции Национального музея истории Украины проанализированы творческие достижения Национального академического театра русской драмы имени Леси Украинки в кон. XX – нач. XXI вв. Охарактеризовано законодательную базу и новые тенденции развития театральной сферы в современной Украине.

Ключевые слова: театральное искусство, художественный руководитель, контрактная система, театральный критик, театр Сент Джеймс, представление, актерская игра, участники АТО.

* * *

УДК 327.323(430:ЄС)

Савелова М. О.,
здобувач, ПРАТ «ВНЗ Київський славістичний
університет» (Україна, Київ),
marjamsavelova@rambler.ru

**СПЕЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ GOETHE-INSTITUT UKRAINE
2015–2016 В РАМКАХ «СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА»**

Автор розкриває суть програм Goethe-Institut Ukraine 2015 р. та 2016 р. в рамках «Східного партнерства». Через призму програмної діяльності одного з найважливіших інститутів зовнішньої культурної політики Федеративної Республіки Німеччина з'являється можливість побачити стратегію Німеччини у сфері культури, як одного з лідируючих гравців ЄС, у розвитку відносин з країнами Східної Європи та Центральної Азії.

Ключові слова: програма, проект, партисипація, менеджери культури, інституції культури, Goethe-Institut, Східне партнерство.

Всесвітня мережа німецьких культурних центрів Гете-Інститут посилює співпрацю з країнами Східної Європи, а саме з Україною, Білорусією, Грузією, Молдовою, Вірменією та Азербайджаном, також особлива увага приділяється інтенсивному розвитку діалогу з Африкою та Південною Америкою.

Зокрема було розроблено та реалізовано ряд нових проєктів. Наприклад, таких як круглі столи, кінофестивалі, театральні перформанси, як повідомляє «Deutsche Welle». Одне з завдань культурно-політичної стратегії Німеччини у країнах Східного партнерства, за словами генерального секретаря Гете-Інституту – Йоганнеса Еберта, є зближення діячів культури та освіти, щоб вони могли обмінюватися думками про майбутнє їхніх суспільств. У цих країнах, а також у Росії, насамперед, проводяться заходи, що сприяють зміцненню громадянського суспільства, роблять Європу доступною і дають можливість обміну досвідом.

Загальний бюджет нових проєктів у країнах Східної Європи у 2015 році склав близько шести мільйонів євро. У 2016 році кількість проєктів Гете-Інституту в Україні та їх фінансування планують збільшити, – розповів

представник центрального офісу організації Йорг Шумахер [1].

Співробітництво України та Німеччини у 90-х рр. аналізується в роботах А. Кудряченка та Г. Грабарчука. Науковці одними з перших почали вивчати українсько-німецькі відносини періоду новітньої історії, дослідники встановили пріоритетні аспекти двосторонніх взаємин, їх політичний, гуманітарний та ін. виміри [2]. Наукові праці цінні для опрацюванням в рамках вивчення тематики дослідження завдяки великій підбірці фактичного матеріалу та аналітичним висновкам.

Монографія А. І. Кудряченка присвячена політиці Німеччини у межах ЄС, але додатково автор зупиняється на політиці ФРН і поза межами Союзу, а саме на політичних відносинах з Україною. Автор детально досліджує сучасні українсько-німецькі відносини, прогнозує їх подальший розвиток, посилаючись на аналіз документів українського та німецького Міністерств закордонних справ та враховуючи вплив процесів глобалізації з їх європейськими особливостями [3].

Питанням німецької меншини в нашій державі присвячена праця А. Кудряченка, І. Кулинич, В. Хохлячова, у ній розкрито історію та сьогоденний період проживання німців в Україні. Наприкінці роботи робиться прогноз щодо майбутнього українських німців [4].

У 2015 році українські менеджери культури змогли підвищити свою кваліфікацію в рамках проєкту «Культурно-освітня академія». У п'яти містах України відбулися круглі столи, та були обговорені проблеми культурно-політичного розвитку міст представниками державного та не державного секторів.

Також за фінансової підтримки німецького культурного центру незалежні українські режисери зняли документальний фільм «Товариші по зброї» (Brothers in Arms). У фільмі йдеться про людей, які опинилися на лінії фронту на Донбасі між українськими силами і проросійськими бойовиками. Режисерам вдалося взяти інтерв'ю у людей по обидві сторони фронту.

Інституція планує на 50%, а саме це до 600 тисяч Євро, збільшити фінансування перекладів німецької літератури на іноземні мови. На сьогоднішній день Гете-Інститут фінансово підтримує видання близько 6 тисяч книг на 45 мовах світу.

Саме за часів кризи публічний простір стає важливим місцем зустрічей і громадського діалогу. Такі площі, як Майдан у Києві, переконливо довели своє важливе й особливе значення для суспільства.

Але що відбувається з публічним простором, коли кризи минають, або не припиняються тривалий час? Коли публічний простір наражається на небезпеку бути принесеним в жертву приватизації та комерціалізації і втратити громадську доступність для всіх груп суспільства?

Українська громадська організація – Фонд «Центр сучасного мистецтва» – вже три роки займається проблемою, як за допомогою мистецтва та культурних акцій можна відкрити публічний простір для всіх суспільних груп і спонукати їх до взаємодії. Декілька проєктів, проведених разом з митцями та активістами зі сфери культури, виразно продемонстрували, з якою великою зацікавленістю та активністю громадяни беруть участь у акціях, що проводяться в публічному просторі. Але з'ясувалося також, що митцям ще не вистачає